

TÁRCA.

APPONYI SÁNDORNÉ.

(1856—1930.)

Egy szép őszi reggelen csendesen és váratlanul eltávozott az élők sorából APPONYI Sándor özvegye, gróf ESTERHÁZY Alexandra. Még a Halál is irgalmas volt hozzá a maga fájdalmas módja szerint, pillanatok alatt, minden földi szenvedés nélkül váltotta meg őt, aki utolsó éveiben sokat aggodott azért, hogy neki is, mint édesanyjának, hosszú évekig tartó szenvedés jut majd osztályrészül. Talán nem is a szenvedés fizikai gyötrelmei miatt félt ettől, hanem mert nem akart terhére lenni azoknak, akiket szeretett és akik ragaszkodásukkal enyhíteni igyekeztek utolsó éveinek egyhangúságát.

Ennek a rendkívüli asszonynak elmúlása a nekrologok szokásos keretein túl is megállásra és elmélkedésre készítet. Ahogy APPONYI Sándor sem volt épen csak egy a magyar arisztokrácia számos előkelősége közül, éppen úgy ESTERHÁZY Alexandra sem volt egyszerű megtestesítője a felső tízezrek asszonyainak.

APPONYI Sándorné az ESTERHÁZYak pozsonymegyei ágából származott, anyja az orosz-lengyel főnemesség sorából való. Az ESTERHÁZYak az aulikus főnemesség oszlopos erősségei voltak, akiknél az uralkodóhoz való hűség már a politikai pártállást is eldöntötte. A reformkor mozgalmi idegenek voltak a magyar arisztokrácia legnagyobb részének lelkétől. SZÉCHENYI István és BATTHYÁNY Lajos voltak az egyedüli kivételek a túladunai arisztokráciából, akiket a közvélemény a reformokért a nyílt színen küzdeni látott. A Dunától nyugatra honos magyar arisztokrácia nagyjában és egészében az ó-konzervatív iránynak hódolt, amely a legkisebb reformot, a legkisebb alkotmányjogi változást is csak az uralkodó egyetértésével vagy éppen iniciatívájával tartott megvalósíthatónak. A 67-es kiegyezés pontot tett az ó-konzervatív törekvések mögé. A liberális kor közvéleménye, mint valami özönvíz előtti csodára, tekintett fel azokra,

akik szívük mélyén a 48-as törekvések vagy a 67-es realitások mellett más eszméknek hódoltak. Ezeket a kiegyezés legnagyobbbrészt leszorította az aktív politika küzdőteréről és 67 után otthagya helyüket a diplomáciában vagy a magas bürokráciában, birtokaikra vonultak vissza és csendes szemlélői maradtak mind a magyar belpolitika eseményeinek, mind a monarchia külpolitikai sorsfordulatainak. A főrendiháznak születésük és vagyoni census folytán tagjai lévén, ez volt és maradt az egyetlen terrenum, ahol ez a királyhú arisztokrácia szavazatával az uralkodói óhajnak megfelelően politikai tevékenységet fejtett ki.

Születésénél fogva ehhez az arisztokráciához tartozott APPONYI Sándorné is, s ezt a hovatarozását csak erősítette házassága, hiszen APPONYI Sándor közvetlen ősei a kiegyezés előtti Ausztria külpolitikájának leg-erősebb támaszai voltak. A liberális kor politikai és történetsszemlélete szeretett a konzervatív magyar arisztokráciában anacionalizált társadalmi osztályt látni, amelyik a nemzeti törekvésektől elszakadva az udvar légkörében és annak társadalmi prestige mellett érzi jól magát. A liberális politikához csatlakozott kisebb számú arisztokrácia mint kivétel, csak erősítette a szabályt. Mennyiben volt igaza a liberális kor közfelfogásának, ezt megállapítani még a jövő történetírásának feladata.

Bizonyos, hogy APPONYI Sándor, amikor a hetvenes évek közepén visszavonult a diplomáciai szolgálattól és visszatért Magyarországra gazdálkodni, nem számított többé politikai sikerekre. A tudós ambíciói lángoltak benne. A könyv szeretete volt a szenvedélye, s mint európai színvonalon nevelt tudós, vagyona és összeköttetései birtokában helyesen ismerte fel, hogy neki erejét a magyar vonatkozású régi külföldi irodalom gyűjtésére kell szentelnie. APPONYI Sándor már kezdettől fogva több volt, mint egyszerű gyűjtő, akit vagyona képesít arra, hogy gyűjtési szenvedélyét kielégíthesse. Tudós volt a szó igazi értelmében, aki, ha származása és vagyoni helyzete az ellenkezőre nem készletti, philologus és historikus kartársai közt a legelső köze emelkedhetett volna. A tudomány azonban, amelyet APPONYI Sándor klasszikusan egyesített a gyűjtő hivatásával, egész embert kíván. A tudós szüntelen elfoglaltsága ugyancsak nehezen volt összeegyeztethető a hetvenes évek gazdag magyar arisztokratájának társadalmi életével. APPONYI Sándor jobban szerette a tudományt a társadalmi élet örömeinél és magának ehhez a tudós aszkéziséhez illő élettársat keresett. Ezt találta meg egész életére, amidőn 34 éves korában nem jelentéktelen diplomáciai karriér után és előkelő tudós jövő előtt nőül vette a 22 éves ESTERHÁZY Alexandra grófnőt. Az ifjú APPONYI Sándorné széles alapokon,

ösi családi tradíciókon nyugvó európai szintű kultúrával rendelkezett, maga is vérbeli művésztérmet volt, aki nemcsak szerette, de növelte is a művészetet. Minden dilettantizmustól ment festő volt, aki nemcsak szenvedéllyel, de tehetséggel is dolgozott, képei arra vallanak, hogy amint férje kitűnő tudós, úgy ő igen jó művész lett volna, ha a körülményei úgy alakulnak.¹ APPONYI Sándornében megvolt a tehetség ahhoz, hogy életüket úgy rendezze be, ahogy az férje tudós törekvéseinek leginkább kedvezett. A lengyeli kastély és a budapesti villa szalónja a magyar tudományos, művészi és irodalmi élet legkiválóbbjainak állandó otthona lett a század fordulója táján, ahol APPONYIÉK külföldi tudós és művész barátai is gyakran megfordultak. De APPONYI Sándorék nem elégedtek meg a magát pusztán szalónokban kiélő tudománypártolással. Lengyel nagytudományú archeologus plébánosának, WOSINSZKY Mórnak őskori kutatásait APPONYI Sándorék megértő készsége és anyagi támogatása tette lehetővé, s így juttattak a szekszárdi múzeumnak a tudományos világban általánosan nagyra értékelt anyagot. A helyi régészeti feladatokon, valamint a Hungaricák gyűjtésén kívül szívesen támogattak más tudományos törekvéseket is, így ÁBEL Jenő kutatásait, aki az APPONYIak egyik oldalági ösének ISOTA NOGAROLÁNAK munkáit rendezte sajtó alá.

De sem az APPONYI Sándorné, sem a férje lelkét nem töltötte ki teljesen a tudomány és a művészet szeretete és művelése. Miután házasságuk gyermektelen maradt, a szív sugallta jótékonyagnak is szabadabb kézzel engedhettek. A jótékonyág APPONYI Sándornénál nem társadalmi kötelezettség volt, hanem a lelkéből fakadó szükséglet, amelyet gyakorolnia kellett a reászorulókkal szemben. Tolna vármegye kórháza, közegészségügyi intézményei élvezték elsősorban APPONYI Sándorné fáradhatatlan jótékony munkájának áldásait. A jótékonyágban éppen úgy nem ismert elkülönítő szempontokat, mint ahogy tudós- és művészbártaik közt is megtalálható volt minden világnézet egy-egy előkelő képviselője. A nyomorúságban synylődőkön segíteni kell, úgy érezte ezt APPONYI Sán-

¹ APPONYI Sándorné tárlatokon nem igen szerepelt. A Múcsarnok 1915. évi Tavaszí Tárlatán volt egy pasztell képe (*Aratás után*, III. kat. sz., magántulajdon) kiállítva. Ugyanezt a képet 1916 tavaszán a Magyar Képzőművésznők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításán is kiállította s ekkor eladó volt a Nemzet Háza háborús akció javára. Megvette a Szépművészeti Múzeum, s a kép ma is ott van. Ugyanezen a kiállításon APPONYI Sándornénak még egy másik pasztell képe (*Piniák*, magántulajdon) is ki volt állítva. (Ezekért az adatokért Dr. Hoffmann Edith úrhölgynek mondok őszinte köszönetet.) Férjéről készített portróját közölte a Magyar Könyvszemle 1925. évfolyama. Apponyi Sándorné művészi hagyatékának legnagyobb része, a hagyományozó szándékának megfelelően a Nemzeti Múzeumba került.

dorné a kömmün alatt is, amikor a lengyeli kastélyban gyermekkórházat rendeztek be, s APPONYI Sándorné fáradszomlyóval és önzetlennel vett részt a gyermekápolás terhes munkájában.

Szüntelen tudományos munkában, lankadatlan erejű művészi tevékenységben, kiapadhatatlan jótékonyágban érkeztek el az élet alkonyatáéhoz. Az összeomlás és forradalmak változásait mindketten a bölcs nyugalommal vették ugyan tudomásul, mégis ezek az évek ezernyi izgalmaikkal felettük sem tűntek el nyom nélkül. És még hátra volt életük munkájának betetőzése.

APPONYI Sándor és ESTERHÁZY Alexandra eddigi élete a magasabbrendű kötelességteljesítés szüntelen sorozata volt. Mind a ketten úgy fogták fel, hogy ők a Gondviselés különös kegyéből élvezői sok rendkívüli, csak keveseknek megadott jónak. Nem lévén közvetlen leszármazójuk, úgy érezték, hogy legalább részben a nemzetnek kell visszaadni azt, amivel bírtak. APPONYI Sándor életének nagy munkája, a Hungarica-gyűjtemény, mely egyformán emésztett munkát és pénzt, nem hullhat szét aukciókon, de nem is porosodhat a családi könyvtár gondosan elzárt polcain. APPONYI Sándor és congenialis felesége úgy látták, hogy a nemzetnek pótolhatatlanul szüksége van a többé-össze nem gyűjthető Hungarica-könyvtárra, így jött létre APPONYI Sándor elhatározása, mely ezt a kincset az egész magyar nemzet könyvtárának, az Országos Széchenyi Könyvtárnak, ajándékozta. A nagyszerű adománynak méltó és a maga nemében egyedülálló köszönete, az 1925. I. törvénycikk, amely ugyanazon év április 7-én hirdettetett ki, már a halálos ágyon találta a fejedelmi alapítványtevőt. Tizenegy nappal később már elköltözött az élők sorából.

APPONYI Sándorné számára az özvegyiség, 47 éves harmonikus, boldog házasság után nem jelentett egyebet a nemes kötelességnél, hogy betetőzze azt a művet, amelyet férje elkezdett, de amelyet teljesen valóra váltani többé már nem tudott. Úgy érezte, hogy APPONYI Sándor életének egész munkája nem nyerhet befejezést a könyvtár adományozásával. A mai idők fokozott követelményekkel lépnek fel azokkal szemben, akik nagy vagyonok birtokában vannak. Hiszen az állam a legjobb akarat és minden heroikus erőfeszítés mellett sem képes megfelelni azoknak a feladatoknak, melyeket tudományos intézeteink korszerű fejlesztése jelent. APPONYI Sándor özvegye, férje szellemi hagyatékának letéteményese, úgy látta, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum a mai súlyos időkben könyvtárának, régészeti gyűjteményeinek fejlesztésénél nem nélkülözheti a társadalom hatékony támogatását. Ennek a szükségletnek felismerése nála

egyét jelentett már a tettel. Tehette ezt annál könnyebben, mert családjuk legközelebbi hozzátartozójáról, APPONYI Antalról, férje már akkor gondoskodott, amidőn vagyonának felét reá hagyományozta. Így jött létre 1926 augusztus 29-iki elhatározása, mellyel férjétől örökölt vagyonát a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta. Két évvel később kelt végrendeletében pedig általános örökösévé a Magyar Nemzeti Múzeumot tette és az így létesítendő alapítvány célját a könyvtár, valamint a régészeti osztályok támogatásában jelölte meg.

Ez az alapítvány volt az az ércnél maradandóbb siremlék, amelyet APPONYI Sándorné férje emlékezetének állított. De élete azután sem merült ki teljesen a kontemplációban. A vagyonhoz mérten szerény apanageából óvodát tartott fenn a helybeli szegénység számára. A magyar tudomány számára pedig mintegy utolsó üdvözlétképen megjelentette az *Apponyi-Oklevéltár* második kötetének első részét. Érdeklődött minden iránt továbbra is, de legnagyobb szeretettel mégis az APPONYI-könyvtár felállításának munkálatait kísérte, amelynek ünnepélyes megnyitását a Magyar Nemzeti Múzeumban már nem érthette meg. Nem kerülte el figyelmét a mának ezernyi súlyos gondja sem. A Halál éppen akkor oltotta ki életét, amidőn szerény háztartásának szűkebbre szorítására adta ki a rendelkezéseket, mindezt azért, hogy járadékának egy negyedéről a Nemzeti Múzeum javára lemondhasson.

Rendkívüli lélek, osztályának átlagán messze felülemelkedő egyéniség volt APPONYI Sándorné, aki az előkelő élet és jólét csúcspontján sem felejtkezett meg nemzetéről, hanem mindenét annak áldozta. Nem azért, hogy példát adjon, nem azért, hogy magának, vagy férjének el nem múltó emléket állítson, hanem mert a szíve így sugallta, a lelke ebben talált megelégedést.

TÓTH LÁSZLÓ.

ALAPÍTÓLEVÉL

Az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsa örök emlékezetül tudtára adja mindazoknak, akiket illet, vagy a jövőben illetni fog, hogy Nagyméltóságú özv. gróf Apponyi Sándorné, született Esterházy Alexandra grófnő lengyeli (tolnamegyei) lakos, nagybirtokos, néhai nagynevű férje, gróf Apponyi Sándor v. b. t. t., kir. tárnokmester, a kiváló könyvgyűjtő és tudós emlékének megőrkítésére, a tudomány művelésének istápolására és hazánk kultúrájának fejlesztésére a férjétől, néhai gróf Apponyi Sándortól örökölt s alábbiakban részletesen körülírt vagyonságokat az ide fűzött s a jelen alapítólevél kiegészítő részét alkotó, hiteles kiadmányú, közjegyzői okiratba foglalt, ajándékozási szerződéssel az Országos Magyar Gyűjteményegyetem kötelékébe tartozó Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, azzal a meghagyással, hogy az ajándékozott

vagyonságokból az alábbiakban részletesen körülírt rendeltetésű alapítvány létesíttessék.

Ennek a meghagyásnak eleget téve, az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsa erről az alapítványról az alábbi pontokban foglalt alapítólevelet adja ki.

1. Az alapítvány címe.

Az ajándékozó, illetőleg alapító özv. gróf Apponyi Sándorné, született Esterházy Alexandra grófnő meghagyásához képest az alapítvány címe:

«Magyar Nemzeti Múzeum gróf Apponyi Sándor alapítványa». Ez a cím a kiváló tudós, magyar főúr emlékének a megörökítésére szolgál, aki a magyar törvényhozás által az 1925. évi I. törvénycikkbe iktatott ajándékozási szerződéssel a lengyeli kastélyában volt, megbecsülhetetlen tudományos értékkel bíró könyvtárát az Országos Magyar Gyűjteményegyetem kötelékébe tartozó Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. Ezt a könyvtárát Budapesten, a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtárában «Bibliotheca Hungarica Apponyiana — gróf Apponyi Sándor Magyar Könyvtára» név alatt a nemzet közkinccseként őrzik.

2. Az alapítvány célja.

Az alapítvány célja — az ajándékozási szerződés kikötéseire hiven — általában egyezik a Magyar Nemzeti Múzeum rendeltetésével; célja tehát a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményeinek, elsősorban azonban néhai gróf Apponyi Sándor tudományos munkásságához legközelebb álló könyvtári és régészeti osztályok gyarapítása, az idevonatkozó tudományágak istápolása és fejlesztése.

3. Az alapítvány vagyona.

Az alapítvány vagyonát a fentebb hivatkozott ajándékozási szerződés értelmében mindazok az ingó és ingatlan vagyonságok alkotják, amelyek a Lengyelen, 1925. évi április hó 18-án elhunyt néhai gróf Apponyi Sándorról, úgy annak végrendeleti intézkedései, valamint törvényes örökösödés rendjén az ajándékozó-alapító özv. gróf Apponyi Sándorné, született Esterházy Alexandra grófnőre szállottak, illetve szállanak.

Mindezek a vagyonságok néhai gróf Apponyi Sándor elhalálózásától kezdve özv. gróf Apponyi Sándorné, született Esterházy Alexandra grófnő birtokában, az idefűzött ajándékozási szerződés megkötésének a napjától pedig a jelen alapítólevél további kiegészítő részeként ugyancsak idefűzött átadás-átvételi jegyzőkönyvben az alapító grófnő javára megállapított és körülírt használati, haszonélvezeti és egyéb jogok épségbentartása mellett az Országos Magyar Gyűjteményegyetem birtokában vannak; a jelen alapítólevél erejénél fogva pedig a Gyűjteményegyetem kezelése alatt álló «Magyar Nemzeti Múzeum gróf Apponyi Sándor alapítványa» birtokába jutnak; a jelen alapítólevél keltekor azonban sem özv. gróf Apponyi Sándorné mint örökös, sem pedig az ő jogán a Gyűjteményegyetem, illetőleg a jelen alapítvány javára hagyaték-bíróilag beszavatolva és átadva még nincsenek. Éppen ezért az alapítványi vagyon végleges állagának részletes és kimerítő felsorolását jelen alapítólevél

egyelőre azzal a hozzáadással hagyja függőben, hogy az ajándékozási szerződésben körülírt kötelezettségnek, főként az ott érintett hagyatéki kötelekrészmiként való kielégítése s az ezzel kapcsolatos összes kérdések végleges rendezése és illetőleg a hagyatéknak jogerős bírói átadása, végül az ingatlanoknak az alapítvány javára és nevére leendő telekkönyvi tulajdonjogi átíratása után végleges alapítványi ingó és ingatlan leltár lesz felveendő, amely a jelen alapítólevél kiegészítő részeként ahhoz hozzáfűzendő lesz.

Addig is azonban az alapítványi vagyon jelenlegi mibenlétét az alapítólevél általánosságban a következőkben ismerteti:

1. A lengyeli uradalom elnevezés alatt ismert s a lengyeli 34. számú, a kisvjekei 7. számú és závodi 62. számú telekkönyvi betétekben, valamint a mucsíri 37. számú telekjegyzőkönyvben felvett, a jelen alapítólevél kiállításának idejében házikezelésben levő erdő és mezőgazdasági földbirtok, amelyből a mezőgazdaságra mintegy $1219 \frac{496}{1600}$ hold, az erdőgazdaságra pedig mintegy $2095 \frac{57}{1600}$ hold esik, összes térfogata tehát mintegy $3314 \frac{553}{1600}$ hold.

Az uradalomnak művelési ágak szerint részletezett jelenlegi állapotát, birtokleírását, üzemrendszerét és becsértékét, valamint az uradalomhoz tartozó jogosítványokat kimerítően ismertetik a jelen alapítólevél mellékletét képező mezőgazdasági és erdészeti birtokbecslési jegyzőkönyvek, amelyek az uradalomnak az 1926 nov.—1927 jan. hónapokban eszközölt átvételi és becslési eljárása rendjén a Vallás- és Közoktatásügyi M. Kir. Miniszter által kiküldött szakértők által vétettek fel.

2. Az uradalomhoz tartozó kastély, tisztalak, valamint erdő- és mezőgazdasági uradalmi épületek, amelyek részletes leírását ugyancsak a fentebb hivatkozott becslési jegyzőkönyvek tartalmazzák.

3. A központi majorban épült, üzemben lévő malom, a birtokbecslést jegyzőkönyvben részletesen ismertetett berendezéssel és felszereléssel, valamint az uradalmi tégláégető.

4. A kastélyban lévő ingóságok, u. m. műtárgyak, bútorok és egyéb berendezések. Mindezek kimerítő, részletes leírását és becslését a jelen alapítólevél mellékletét képező idevonatkozó leltár tartalmazza.

5. Az uradalomhoz tartozó élő és holt felszerelés, amelynek ezidőszerint pontos leltárát és leírását, valamint becslését a fentebb hivatkozott birtokbecslési jegyzőkönyvek tartalmazzák.

6. Terménykészletek, amelyek tüzetes ismertetését hasonlólag a birtokbecslési jegyzőkönyvek és mellékleteik tartalmazzák.

4. Az alapítvány igazgatása és az alapítványi vagyon kezelése.

Az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsa az alapítvány mindennemű ügyeiben rendszerint a 4603/1923. V. K. M. szám alatt jóváhagyott Szervezeti, Ügyviteli és Fegyelmi Szabályrendelet 6. és 8. §§-ai értelmében szervezett Igazgatótanácsban jár el.

Az állagában mindenkor csorbítatlanul fenntartandó alapítványi vagyon

közvetlen kezelésével járó teendőket «a Magyar Nemzeti Múzeum gróf Apponyi Sándor Alapítványa igazgatósága» látja el.

Az igazgatóság az elnökkel együtt hét tagból áll.

Az igazgatóság elnöke az Országos Magyar Gyűjteményegyetem mindenkori elnöke, akit ebben a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója helyettesít.

Az igazgatóság tagjai:

1. A Gyűjteményegyetem mindenkori ügyvezető-alelnöke.
2. A Magyar Nemzeti Múzeum mindenkori főigazgatója.
3. A Gyűjteményegyetem Tanácsa által teljes ülésben saját kebeléből választott három tag, akik közül egyet a Magyar Nemzeti Múzeum tárának vezetői közül kell választani.
4. A mindenkori közalapítványi kir. ügyigazgató, mint a Gyűjteményegyetem Sz. Ü. F. Sz. 14. §-a értelmében annak törvényes képviselője.

Az igazgatóságba a szükséghez képest szakértő tagok is meghívandók, akiknek a hatáskörét és működését a vagyonkezelési szabályzat és ügyrend szabályozza.

A 3. alatt említett tagok megbízása öt évre szól; a megbízás lejártával azonban újra választhatók.

Az alapítványi igazgatóság hatáskörét, tárgyalási ügyrendjét és a vagyon kezelésére vonatkozó részletes szabályokat az egyidejűleg megalkotott s a jelen alapítólevél kiegészítő részét képező vagyonkezelési szabályzat és ügyrend tartalmazza.

5. Az alapítványi vagyon jövedelmeinek felhasználása.

Az alapítványi vagyon jövedelmeiből elsősorban teljesítendőek mindazok a kötelezettségek, amelyeket az alapítvány az ajándékozási szerződésben magára vállalt, nemkülönben fedezendőek a vagyon állagának fenntartására és kezelésére és a kellő beruházásokra szükséges kiadások.

Az alapítványi vagyon ezek után fennmaradó tiszta jövedelméből legalább 5% évenként tartalékalap létesítésére fordítandó, amelynek kezelése és felhasználása felől a vagyonkezelési szabályzat és ügyrend intézkedik.

Az alapítvány szabadon felhasználható jövedelmei a jelen alapítólevél 2. pontjában körülírt célmeghatározáshoz híven s az ajándékozási szerződés meghagyása szerint a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója által elsősorban a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtári és régészeti gyűjteményeinek a gyarapítására és tudományos munkálataira fordítandók, ezenfelül pedig a lehetőséghez képest a Múzeum egyéb tudományos természetű céljaira is fordíthatók.

6. Felügyelet.

A Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója a jövedelmek felhasználásáról az alapítványi igazgatósághoz minden költségvetési év végével jelentést tesz, ez utóbbi pedig azt a vagyonkezelésre vonatkozó saját, okmányolt elszámolásával (zárszámadás), valamint a következő évre szerkesztett költségvetéssel együtt minden év végével az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsához terjeszti fel szabályszerű letárgyalás és elfogadás végett.

A Gyűjteményegyetem Tanácsa a jelentést, illetve elszámolást jóvá-

hagyás végett a Vallás- és Közoktatásügyi M. Kir. Miniszterhez mint alapítványi, egyúttal pedig a Gyűjteményegyetem Sz. Ü. F. Sz. 43. §-a szerinti, főfelügyeleti hatósághoz terjeszti fel.

7. Törvényes képviselet.

Az alapítvány törvényes képviselője annak bármíő peres és perenkívüli ügyeiben a közalapítványi kir. ügyigazgatóság.

8. Az alapítólevél példányai.

A jelen alapítólevél öt eredeti példányban állttatott ki, amely közül egy példány a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, az alapító özv. gróf Apponyi Sándorné, született Esterházy Alexandra grófnő, az Országos Magyar Gyűjteményegyetem irattára, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója és a közalapítványi kir. ügyigazgatóság őrizetébe adatott.

9. Jövőhagyás.

A jelen alapítólevél, amelyet az Országos Magyar Gyűjteményegyetem Tanácsának elnökségén és a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatóján kívül az alapító grófnő is ellátott aláírásával, Magyarország Főméltóságú Kormányzójának jövőhagyásával nyer teljes joghatályt.

Kelt Budapesten, 1929. évi október hó 29-én.

ÖZV. GRÓF APPONYI SÁNDORNÉ,
szül. ESTERHÁZY ALEXANDRA GRÓFNŐ s. k.

DR. VÉGH GYULA s. k.,
az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum
főigazgatója,
ügyvezető-alelnök.

DR. HÓMAN BÁLINT s. k.,
egyet. ny. r. tanár,
a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója.